CYNGOR SIR PENFRO – ASESIAD EFFAITH INTEGREDIG (AEI)

Cyfeiriwch at y ddogfen ganllaw fanwl gyfatebol cyn ac wrth gwblhau'r asesiad. RHAID i asesiad effaith integredig gael ei gwblhau ar gyfer POB adroddiad cyngor / cabinet sy'n argymell penderfyniad ffurfiol yn ymwneud â'r canly

- Newidiadau sylweddol i ddarpariaeth gwasanaeth
- Gwariant neu arbedion sylweddol
- Unrhyw gamau gweithredu sy'n arwyddocaol o ran eu heffeithiau ar gymunedau lleol

Swyddog Arweiniol	Cyfarwyddwr / Pennaeth Gwasanaeth	Gwasanaeth / Adran	Dyddiad
Swyddog Ymchwil a Pholisi Corfforaethol	Cyfarwyddwr Addysg	Addysg	10.02.2026

Teitl yr adroddiad / prosiect:	Strategaeth DDRAFFT y Gymraeg 2021-26

Beth yw'r cynnig sy'n cael ei asesu?
Yn rhan o Safonau'r Gymraeg, mae angen i'r Cyngor gynhyrchu a chyhoeddi cynllun 5 mlynedd sy'n nodi sut rydym yn bwriadu hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn Sir Benfro. Mae ein Strategaeth bresennol yn rhedeg o 2021 i 2026 ac o fewn y pum mlynedd bydd angen i ni adolygu'r strategaeth a chyhoeddi fersiwn ddiwygiedig. Bydd y strategaeth 5 mlynedd newydd yn rhedeg o 2026 i 2031. Rydym yn ymgynghori ar ein Strategaeth Gymraeg 2026-31 ddrafft. Bydd yr asesiad effaith hwn yn cael ei adolygu yn dilyn yr ymgynghoriad cyn ei ystyried gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Polisi a Chyn Penderfynu, y Cabinet a'r Cyngor. Mae'r Strategaeth yn cynnwys sut y byddwn yn cyfrannu at Stategaeth Cymraeg 2050: miliwn o siaradwyr Llywodraeth Cymru, sy'n gosod targed o fod â miliwn o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru erbyn 2050.

Mae’r ddogfen hon wedi’i rhannu fel a ganlyn:

Adran 1 Ymgynghori ac ymgysylltu
Adran 2 Data a thystiolaeth

Mae’r adrannau canlynol yn gofyn i chi asesu effaith eich cynnig o ystyried:

Adran 3 Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015
Adran 4 Amcanion llesiant Cyngor Sir Penfro
Adran 5 Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 a’r Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol (Adrannau 1 i 3 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010)
Adran 6 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011
Adran 7 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 – Dyletswydd Adran 6
Adran 8 Datgarboneiddio a newid hinsawdd – Cyngor Sir Penfro sy’n garbon sero net erbyn 2030
Adran 9 Dyletswydd Cyfamod y Lluoedd Arfog

Adran 1 – Ymgynghori ac ymgysylltu Rhowch fanylion y gwaith ymgynghori ac ymgysylltu a gynhaliwyd i gefnogi’r cynnig, gan ystyried egwyddorion Gunning ar gyfer ymgynghori â’r cyhoedd, sy’n nodi mai dim ond pan fydd yr egwyddorion canlynol yn cael eu bodloni y mae ymgynghoriad yn ddilys: 1. Mae’r cynigion mewn cyfnod ffurfiannol – ni ddylai penderfyniadau fod wedi’u gwneud na’u pennu ymlaen llaw 2. Mae digon o wybodaeth i roi ‘ystyriaeth ddeallus’ – rhaid i wybodaeth sy’n ymwneud â’r ymgynghoriad fod ar gael, yn hygyrch ac yn hawdd ei dehongli fel bod ymgyngoreion yn gallu rhoi ymateb gwybodus 3. Mae digon o amser i ystyried ac ymateb – rhaid i’r cyfnod ymgynghori fod yn ddigon hir i roi digon o gyfle i ymgyngoreion gymryd rhan 4. Rhaid ystyried ymatebion i ymgynghoriadau cyn gwneud penderfyniad – a allwch chi ddarparu tystiolaeth o hyn?
Nid yw penderfyniadau ynghylch y Strategaeth ddrafft hon eisoes wedi'u gwneud neu wedi'u penderfynu ymlaen llaw. Bydd penderfyniad yn cael ei wneud fel rhan o'r broses ddemocrataidd, fel y manylir isod. Bydd Asesiad Effaith Integredig a'r wybodaeth a ddarperir yn y Strategaeth Ddrafft yn cefnogi ymatebwyr i nodi ymateb gwybodus yn ystod y cyfnod ymgynghori.

Ymgynghorir ar Strategaeth Ddrafft y Gymraeg o ddechrau mis Chwefror tan 22 Mawrth 2026 er mwyn caniatáu digon o amser i ystyried ac ymateb. Bydd canlyniadau'r ymgynghoriad yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Polisi a Chyn Penderfynu ym mis Mehefin, a'r Cabinet a'r Cyngor ym mis Gorffennaf 2026.

Bydd y wybodaeth a gesglir yn ystod yr ymgynghoriad yn cael ei defnyddio i helpu'r Aelodau i benderfynu beth fydd yn y Strategaeth Gymraeg 2026-31 derfynol. Bydd y Cabinet yn ystyried canfyddiadau'r ymgynghoriad, yr Asesiad Effaith Integredig a'r Strategaeth Ddrafft yn ei gyfarfod ym mis Gorffennaf 2026. Bydd penderfyniad terfynol yn cael ei wneud gan y Cyngor ym mis Gorffennaf 2026.

Bydd yr ymgynghoriad ar gael drwy wefan Dweud eich Dweud ac rydym yn gobeithio ymgysylltu ag ystod amrywiol o bobl o wahanol ardaloedd ledled Sir Benfro (gogledd, de, gwledig a threfol).

Cynhwysir cwestiynau penodol ar y Gymraeg ac effaith y Strategaeth ar y Gymraeg.

Y broses ymgysylltu

- Bydd holl ddogfennau’r ymgynghoriad ar gael yn ddwyieithog, yn Gymraeg ac yn Saesneg.
- Bydd y wefan sy'n cynnal yr ymgynghoriad yn gwbl ddwyieithog, gan alluogi defnyddwyr i gael yr holl wybodaeth yn yr iaith y maent yn ei dewis.
- Bydd ymgyngoreion yn gallu cyfathrebu ac ymateb naill ai yn Gymraeg neu yn Saesneg, a bydd pob ymateb yn cael ei drin yn gyfartal.

Mae'r mesurau hyn yn cefnogi'n weithredol y defnydd o'r Gymraeg ac yn helpu i hyrwyddo'r iaith yn ystod y broses ymgysylltu.

O ganlyniad:

- Bydd cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg, drwy ymgynghori ac ymgysylltu.
- Bydd y Gymraeg yn parhau i gael ei thrin heb fod yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Adran 2 – Data a thystiolaeth

Rhowch fanylion y data a’r dystiolaeth a ddefnyddiwyd wrth ddatblygu’r cynnig, e.e. adroddiadau, data lleol neu genedlaethol, adborth defnyddwyr gwasanaeth, canlyniadau ymgynghoriadau blaenorol, cynlluniau busnes ac ati. (Dylid ychwanegu tystiolaeth benodol sy’n ymwneud â gofynion deddfwriaethol at yr adrannau perthnasol 3 i 9 isod.)

Mae'r data a'r dystiolaeth a ddefnyddir yn cynnwys:

- cyd-destun polisi cenedlaethol a lleol, cyd-destun ieithyddol ac adolygiad cychwynnol o'n Strategaeth Gymraeg a'n Cynllun Gweithredu ar gyfer 2021-26
- ymgynghori ag arweinwyr gwasanaeth y Cyngor o fewn Grŵp Datblygu Strategaeth y Gymraeg sy'n cefnogi'r Strategaeth Gymraeg bresennol.
- adolygu ymarferion ymgynghori blaenorol ac adborth ohonynt
- adolygu adroddiadau blynyddol gan gynnwys Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg, Adroddiad Adolygu Blynyddol y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg, Adroddiad Adolygu Hunanasesu Blynyddol y Cyngor ac adborth gan Bwyllgorau'r Cyngor a'r Cabinet.

O hyn, nodwyd themâu sy'n dod i'r amlwg sydd wedi helpu i ddatblygu a llunio ein Cynllun Gweithredu ar gyfer 2026-31.

Polisi Cenedlaethol/lleol:

- Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011
- Reoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015
- Strategaeth Cymraeg 2050
- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015
- Fframwaith strategol 'Mwy na geiriau'
- Polisi cynllunio cenedlaethol
- Strategaeth Gorfforaethol 2025–2030
- Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2022–31
- Cynllun Llesiant Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Benfro
- Adolygiad o'r Cynllun Datblygu Lleol

Data:

- Mae'r cyd-destun ieithyddol yn y ddogfen Strategaeth yn cynnwys defnyddio data'r Cyfrifiad a'r Arolwg Poblogaeth Blynyddol, gan gynnwys cymariaethau rhwng data Cyfrifiad 2011 a 2021 ar nifer / canran y siaradwyr Cymraeg yn ôl oedran, y gallu i ddarllen, ysgrifennu a deall Cymraeg llafar ac amlder siarad Cymraeg (dyddiol, wythnosol, yn llai aml).
- Ystadegau ysgolion Sir Benfro gan gynnwys nifer yr ysgolion cyfrwng Cymraeg neu ddwyieithog, disgyblion a siaradwyr.

Adran 3 – Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae’r canllawiau canlynol yn rhoi rhagor o wybodaeth am y nodau llesiant a datblygu cynaliadwy:
https://www.llyw.cymru/deddf-llesiant-cenedlaethaur-dyfodol-yr-hanfodion

Pa rai o’r nodau llesiant cenedlaethol canlynol y mae’r cynnig yn effeithio arnynt neu’n cyfrannu at eu cyflawni?

Nod llesiant cenedlaethol	**Cadarnhaol – disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol**		
Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru sy’n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus Cymru â diwylliant bywiog lle mae’r Gymraeg yn ffynnu Cymru sy’n gyfrifol ar lefel fyd-eang	Mae'r Strategaeth hon yn cyfrannu'n benodol at y nod llesiant "Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu", yn unol â'r Ddeddf, ac mae ganddi rôl sylweddol i'w chwarae ar draws pob un o'r 7 nod Llesiant. Prif bwrpas y Strategaeth yw nodi sut y byddwn yn hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg ar draws y Sir.		
	Negyddol – esboniwch unrhyw effeithiau negyddol		
	Dim effaith – rhowch esboniad		

Beth fydd yn cael ei wneud i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol a nodwyd uchod?

Bydd monitro ac adolygu parhaus yn sicrhau bod unrhyw effeithiau negyddol yn cael eu nodi a'u datrys .

<u>Egwyddor datblygu cynaliadwy</u>

Mae’r egwyddor datblygu cynaliadwy yn golygu, wrth wneud penderfyniadau, bod angen i’r cyngor ystyried yr effaith y gallai’r penderfyniadau hyn ei chael ar bobl sy’n byw yng Nghymru yn y dyfodol drwy ystyried y pum ffordd ganlynol o weithio:

- Hirdymor
- Atal
- Integreiddio
- Cydweithredu
- Cynnwys pobl

Amlinellwch sut rydych chi wedi ystyried pob un o’r rhain wrth ddatblygu eich cynnig.	
Ffyrdd o weithio	**Sut ystyriwyd hyn wrth ddatblygu eich cynnig?**
Hirdymor	Mae'r Strategaeth hon yn cwmpasu cyfnod o 5 mlynedd sef 2026-31 a'i nod yw cefnogi gweledigaeth a strategaeth hirdymor Llywodraeth Cymru "*Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr*" sydd â’r nod o gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg a chynyddu'r defnydd o'r Gymraeg. Mae'r ystyriaethau yn cynnwys diogelu a chynyddu'r defnydd o'r Gymraeg mewn cymunedau, addysg, gweithleoedd a gwasanaethau, cynllunio ar gyfer newid demograffig (tai, twristiaeth, mewnfudo) a'r effaith hirdymor ar gymunedau Cymraeg yn Sir Benfro a buddsoddi mewn sgiliau, addysg a defnydd digidol o'r Gymraeg i sicrhau bod yr iaith yn parhau i fod yn berthnasol ac yn wydn.
Atal	Gostyngodd canran y siaradwyr Cymraeg yn Sir Benfro 2% o 19.2% yn 2011 i 17.2% yn 2021, ychydig yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol (17.8%). Ein nod yw atal dirywiad pellach yng nghanran y siaradwyr Cymraeg drwy weithredu a monitro Strategaeth y Gymraeg 2026-31 yn erbyn data'r Arolwg Poblogaeth Blynyddol. Byddwn yn gwneud hyn drwy'r Cynllun Cymraeg mewn Addysg, gan ddarparu cyfleoedd i ddysgu a defnyddio'r Gymraeg mewn ysgolion hyd at fod yn oedolion ac yn ddiweddarach, gan gymryd camau i atal dirywiad yn y defnydd o'r Gymraeg, yn enwedig mewn ardaloedd traddodiadol Cymraeg, cefnogi dysgwyr a theuluoedd yn gynnar i atal rhwystrau rhag defnyddio'r Gymraeg yn ddiweddarach mewn bywyd.
Integreiddio	Mae'r ystyriaethau yn cynnwys sicrhau bod Strategaeth y Gymraeg yn cyd-fynd â strategaethau/polisïau eraill y cyngor, megis addysg, tai, datblygiad economaidd, cynllunio datblygiad lleol, a lles, a chefnogi'r Nodau Llesiant ehangach i Gymru, gan gynnwys diwylliant bywiog a chymunedau cydlynol.
Cydweithredu	Rydym wedi cydweithio â Grŵp Cyflawni Strategaeth y Gymraeg sydd wedi cyfrannu at ddatblygu'r strategaeth hon. Byddwn yn cynnwys cydweithredu ehangach â rhanddeiliaid eraill yn ystod y cyfnod ymgynghori. Bydd y Cyngor yn parhau i weithio gyda sefydliadau partner, sy'n allweddol i allu cyflawni'r Strategaeth yn llawn. Rydym yn cydweithio ag awdurdodau cyfagos a chyrff cenedlaethol i rannu arfer da ac adnoddau.
Cynnwys pobl	Cynhelir ymgynghoriad cyhoeddus o ddechrau mis Chwefror tan 20 Mawrth 2026. Bydd yn cael ei hyrwyddo i wahanol randdeiliaid, a bydd canlyniadau'r ymgynghoriad yn cael eu defnyddio i lywio a chefnogi'r broses o wneud penderfyniadau. Mae'n cynnwys cwestiynau demograffig a fydd yn ein helpu i sicrhau ein bod wedi casglu barn amrywiaeth o bobl ac wedi rhoi cyfle i bawb o bob cefndir gymryd rhan.

Amlinellwch unrhyw ffynonellau data neu dystiolaeth penodol i ategu’r wybodaeth uchod

Strategaethau / Fframweithiau Lleol / Cenedlaethol

- Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr
- Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg
- Safonau’r Gymraeg

Data Poblogaeth a Gallu Iaith

- Cyfrifiad 2011 a 2021
- Data Arolwg Poblogaeth Blynyddol- Defnyddiol ar gyfer olrhain tueddiadau rhwng cyfrifiadau
- Data addysg

Llawer o ogledd Sir Benfro, ac yn enwedig gogledd-ddwyrain Sir Benfro, yn gadarnle i'r Gymraeg. Felly mae angen i'r strategaeth gynnal yr iaith yn y cymunedau hyn, yn enwedig ei defnydd bob dydd, tra bod y potensial mwyaf ar gyfer cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg mewn cymunedau yng nghanol a de'r sir.

Mae *Cymraeg 2050* yn cydnabod pwysigrwydd ardaloedd lle mae'r Gymraeg yn iaith naturiol bywyd bob dydd o fewn y gymuned. Mae'r cysyniad o ardaloedd o arwyddocâd neu sensitifrwydd ieithyddol wedi bod yn rhan o'r drafodaeth am gynllunio iaith yng Nghymru ers bron i ugain mlynedd ac fe'i cyfeirir ato yn adroddiadau diweddar y Comisiwn Cymunedau Cymraeg a Llywodraeth Cymru.[1] [2] Mae Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is gyda 40% neu uwch o boblogaeth yr ardal sy'n gallu siarad Cymraeg yn cynnwys Crymych (Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is 1 a 2), Clydau, Dinas, Cilgerran, Maenclochog (Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is 1 a 2), Llandudoch a Threfdraeth.

[1] Grymuso cymunedau, cryfhau'r Gymraeg

[2] Ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y Comisiwn Cymunedau Cymraeg

Adran 4 – Amcanion llesiant Cyngor Sir Penfro O dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, mae gan y cyngor ddyletswydd hefyd i gyhoeddi amcanion llesiant. Mae ein strategaeth gorfforaethol yn amlinellu amcanion llesiant y cyngor. A ydyw eich cynnig yn helpu i gyflawni unrhyw un o amcanion llesiant y cyngor? A fydd ganddo effaith gadarnhaol neu negyddol?			
Amcan llesiant	**Cadarnhaol – disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol**	**Negyddol – esboniwch unrhyw effeithiau negyddol**	**Dim effaith – rhowch esboniad**
Ein Dyfodol – galluogi'r dechrau gorau mewn bywyd i'n plant a'n pobl ifanc, wrth eu cyfarparu â sgiliau ar gyfer y dyfodol	Mae'r Cynllun Cymraeg mewn Addysg yn cyfrannu at yr amcan hwn - drwy ehangu blynyddoedd cynnar ac addysg Gymraeg yn yr ysgol drwy 7 canlyniad Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg a gweithgareddau allgyrsiol trwy bartneriaid.	-	-
Ein Lle – lleoedd llewyrchus, gydag amgylcheddau glân, diogel a chynaliadwy, lle gall pobl fyw'n dda a ffynnu	Mae'r Gymraeg yn ystyriaeth o fewn polisïau lleol (e.e. addysg, tai, cynllunio). Bydd gweithgareddau cymunedol Cymraeg, digwyddiadau diwylliannol a darpariaeth ieuenctid yn helpu i ddod â phobl at ei gilydd, gan gryfhau cydlyniant cymdeithasol a chysylltiadau rhwng cenedlaethau. Mae hyrwyddo'r Gymraeg hefyd yn cefnogi busnesau lleol, twristiaeth a chyfleoedd swyddi, gan helpu pobl Sir Benfro i ffynnu a byw'n dda.	-	-
Ein Cymunedau – gofalu am bobl, a galluogi cymunedau gweithgar, dyfeisgar a chysylltiedig	Camau gweithredu penodol sy'n gysylltiedig â'r Gymraeg o dan yr Amcan Llesiant hwn yw: • Datblygu a chynhyrchu Strategaeth Gymraeg newydd erbyn 2026, gyda chyfranogiad yr holl randdeiliaid allweddol • Parhau i gyflwyno prosiectau diwylliannol sy'n cryfhau cysylltiadau ag iaith, lles a lle (cynefin)	-	-

	Cefnogi a hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg fel iaith gyntaf, gan gynnwys gweithredu'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg a chynnal yr Eisteddfod Genedlaethol yn 2026.		
Ein Cyngor – cyngor sy'n gynaliadwy yn ariannol, sydd wedi'i lywodraethu'n dda, a chanddo weithlu sy'n gallu cefnogi'r bobl yr ydym yn eu gwasanaethu	Drwy gynllunio'n effeithiol ar gyfer sgiliau Cymraeg, drwy recriwtio a chadw, cefnogi datblygiad staff a gwneud y defnydd gorau posibl o adnoddau dwyieithog, mae'r strategaeth yn helpu'r Cyngor i sicrhau bod gan y gweithlu'r sgiliau a'r hyder i ddarparu gwasanaethau yn Gymraeg lle bo angen, bodloni ei ddyletswyddau statudol Cymraeg ac ymateb i anghenion trigolion nawr ac yn y dyfodol. Mae trigolion yn gallu bod yn rhan o'r broses ddemocrataidd yn yr iaith y maent yn ei dewis.	-	-

Beth fydd yn cael ei wneud i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol a nodwyd uchod?

Bydd monitro ac adolygu parhaus yn sicrhau bod unrhyw effeithiau negyddol yn cael eu nodi a'u datrys.
Gall ymatebwyr yr ymgynghoriad ddarparu tystiolaeth ar effeithiau tebygol ac awgrymiadau o sut y gellid lliniaru'r rhain.

Amlinellwch unrhyw ffynonellau data neu dystiolaeth penodol i ategu'r wybodaeth uchod

Strategaeth Gorfforaethol

Adran 5 – Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 a'r Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol (Adrannau 1 i 3 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010)

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn ei gwneud yn ofynnol i'r cyngor roi sylw dyledus i'r angen i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithlon; hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng gwahanol grwpiau; a meithrin cysylltiadau da rhwng gwahanol grwpiau. Gall fod gan unigolion fwy nag un nodwedd warchodedig.

Disgrifiwch unrhyw effeithiau ar y grwpiau canlynol:

Nodwedd warchodedig	Cadarnhaol – disgrifiwch	Negyddol – esboniwch unrhyw effeithiau negyddol	Dim effaith – rhowch esboniad

<table>
<tr><td>Oedran
Anabledd
Ailbennu rhywedd
Priodas a phartneriaeth sifil
Beichiogrwydd a mamolaeth
Hil
Crefydd neu gred
Rhyw
Cyfeiriadedd rhywiol</td><td>Bydd y strategaeth yn helpu i gynyddu ymwybyddiaeth a'r defnydd o'r Gymraeg ar draws pob nodwedd warchodedig.</td><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="4">Beth fydd yn cael ei wneud i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol a nodwyd uchod?</td></tr>
<tr><td colspan="4">Bydd monitro ac adolygu parhaus yn sicrhau bod unrhyw effeithiau negyddol yn cael eu nodi a'u datrys.
Gall ymatebwyr yr ymgynghoriad ddarparu tystiolaeth ar effeithiau tebygol ac awgrymiadau o sut y gellid lliniaru'r rhain.</td></tr>
<tr><td colspan="4">Amlinellwch unrhyw ffynonellau data neu dystiolaeth penodol i ategu’r wybodaeth uchod</td></tr>
<tr><td colspan="4">Gall yr ymatebion i'r ymgynghoriad ddarparu barn ar unrhyw effeithiau negyddol ar y grwpiau uchod.</td></tr>
<tr><td colspan="4">Mae’r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol yn ei gwneud yn ofynnol i gynghorau ystyried yr angen i leihau anghydraddoldebau canlyniad sy’n deillio o anfantais economaidd-gymdeithasol wrth wneud penderfyniadau.

Mae anfantais economaidd-gymdeithasol yn cyfeirio at y rhai sy’n byw mewn amgylchiadau cymdeithasol ac economaidd llai ffafriol nag eraill yn y gymdeithas. Mae anghydraddoldeb canlyniad yn ymwneud â gwahaniaethau mesuradwy mewn canlyniad rhwng y rhai sydd wedi profi anfantais economaidd-gymdeithasol a gweddill y boblogaeth. Mae canllawiau manwl ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru.

Disgrifiwch yr effaith y bydd y cynnig yn ei chael.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Cadarnhaol – disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol</td><td>Negyddol – esboniwch unrhyw effeithiau negyddol</td><td>Dim effaith – rhowch esboniad</td></tr>
<tr><td colspan="2">Mae posibilrwydd i'r strategaeth helpu i leihau anfantais yn Sir Benfro drwy roi cyfleoedd i fwy o bobl ddysgu a defnyddio'r Gymraeg. Bydd hyn yn helpu i wella sgiliau, ac yn agor</td><td>-</td><td>-</td></tr>
</table>

cyfleoedd ar gyfer dysgu pellach a chyflogaeth. Bydd gweithgareddau a digwyddiadau hygyrch ar gyfer pob gallu yn annog mwy o bobl i gymryd rhan, gwella lles, a chynyddu cyfranogiad mewn bywyd diwylliannol a chymunedol.		
Beth fydd yn cael ei wneud i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol a nodwyd uchod?		
Bydd monitro ac adolygu parhaus yn sicrhau bod unrhyw effeithiau negyddol yn cael eu nodi a'u datrys. Gall ymatebwyr yr ymgynghoriad ddarparu tystiolaeth ar effeithiau tebygol ac awgrymiadau o sut y gellid lliniaru'r rhain.		
Amlinellwch unrhyw ffynonellau data neu dystiolaeth penodol i ategu'r wybodaeth uchod		
Gall yr ymatebion i'r ymgynghoriad ddarparu barn ar unrhyw effeithiau negyddol ar y grwpiau uchod.		

Adran 6 – Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a Safonau'r Gymraeg yn ei gwneud yn ofynnol i'r cyngor ystyried yr effaith gadarnhaol neu negyddol y gallai cynnig ei chael ar gyfleoedd i ddefnyddio a hyrwyddo'r Gymraeg, a sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Disgrifiwch yr effaith y bydd y cynnig yn ei chael.		
Cadarnhaol	**Negyddol – esboniwch unrhyw effeithiau negyddol**	**Dim effaith**

Ein nod yw cefnogi *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr* Llywodraeth Cymru ac adlewyrchu ei themâu strategol.

"Mae'r Gymraeg yn ffynnu, mae nifer y siaradwyr wedi cyrraedd miliwn, ac mae'n cael ei defnyddio ym mhob agwedd ar fywyd. Ymhlith y rhai nad ydynt yn siarad Cymraeg mae ewyllys da ac ymdeimlad o berchnogaeth tuag at yr iaith a chydnabyddiaeth o'i holl gyfraniad at ddiwylliant, cymdeithas ac economi Cymru."

Themâu strategol *Cymraeg 2050*:
1. Cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg
2. Cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg
3. Creu amodau ffafriol, seilwaith a chyd-destun

Bydd ein hamcanion yn cael eu cario ymlaen o 2021–26 ac yn adlewyrchu'r weledigaeth genedlaethol i gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg a chynyddu'r defnydd o'r iaith:

1. **Datblygu ein rôl arweinyddiaeth gymunedol o ran y Gymraeg**

Effeithiau cadarnhaol:
- Trefniadau llywodraethu ar gyfer Strategaeth y Gymraeg – goruchwylio gweithrediad, monitro, ac adrodd ar gynnydd
- Gwella canfyddiadau o rôl a phwysigrwydd y Gymraeg wrth ddarparu arweinyddiaeth gymunedol – trwy barhau i alluogi defnydd o'r Gymraeg yng nghyfarfodydd y cyngor

2. **Ehangu addysg blynyddoedd cynnar ac addysg yn yr ysgol drwy gyfrwng y Gymraeg (fel y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg)**

Effeithiau cadarnhaol:
- plant oedran meithrin sy'n derbyn gofal plant / addysg blynyddoedd cynnar drwy gyfrwng y Gymraeg, dosbarthiadau derbyn a'r disgyblion cyfrwng Cymraeg, dysgwyr trwy gyfnodau pontio allweddol, cymwysterau a'r pynciau y gellir eu hastudio drwy gyfrwng

y Gymraeg, cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg, Cymorth ADY drwy gyfrwng y Gymraeg, gweithgareddau cymunedol ac ieuenctid a ddarperir, athrawon a staff cymorth sydd â gallu cyfrwng Cymraeg.

3. **Gwella cyfleoedd i bobl sy'n gadael yr ysgol, ac oedolion eraill, ddysgu a defnyddio'r Gymraeg yn Sir Benfro**

Effeithiau cadarnhaol:

- Rhan a chwblhau mewn dysgu, mynychu a chwblhau cyrsiau, ymgyrchoedd/digwyddiadau a hyrwyddwyd, defnydd o'r Gymraeg / hyder, Hyrwyddo ac annog mwy o ddefnydd o wasanaethau digidol – y we / cyfryngau cymdeithaso, cefnogi'r "cynnig rhagweithiol" drwy gynllun gweithredu "Mwy na Geiriau", a Polisi Defnydd Mewnol o'r Gymraeg

4. **Cefnogi'r Gymraeg yn weithredol o fewn ein cymunedau / sector busnes**

Effeithiau cadarnhaol:

Gwybodaeth am y Gymraeg / adnoddau, fusnesau sy'n ymwybodol o adnoddau ac yn darparu gwasanaethau dwyieithog, mae ystyriaeth o effaith ar y Gymraeg yn cael eu hymgorffori mewn polisïau, Data cywir a chyfredol am sgiliau Cymraeg y gweithlu ar gyfer yr holl staff, swyddi lle mae'r Gymraeg wedi'i dynodi a hysbysebwyd a'u llenwi, swyddi a hysbysebwyd gyda sgiliau Cymraeg dynodedig wedi'u pennu, defnydd o'r Gymraeg mewn gwahanol gyd-destunau drwy dechnoleg, defnyddio technoleg sydd ar gael, gan gynnwys deallusrwydd artiffisial, e-ddysgu, a thechnolegau iaith, i gefnogi defnydd o'r Gymraeg, gyfleoedd ar gyfer cyllid grant i gynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn ein hysgolion.

Disgwylir i'r Strategaeth gael effeithiau cadarnhaol ar y Gymraeg ac mae'n cynnwys:

- Cyfleoedd ar gyfer dysgu a defnyddio'r Gymraeg i bobl o bob oed drwy ysgolion, dysgu oedolion a darpariaeth gymunedol (Cymraeg Gwaith a Dysgu Sir Benfro).
- Ehangu addysg cyfrwng Cymraeg, cynyddu trochi hwyr, a datblygu'r gweithlu. Bydd cynllunio pontio yn sicrhau parhad datblygiad a dilyniant iaith.
- Helpu i godi amlygrwydd yr iaith, a hyrwyddo ei statws cyfartal yn Sir Benfro.
- Cyflwyno gweithgareddau a digwyddiadau gyda phartneriaid yn cefnogi defnydd cymdeithasol o'r Gymraeg, yn hyrwyddo'r iaith a'r diwylliant ymhlith plant, pobl ifanc ac oedolion
- Bydd yr Eisteddfod ym mis Awst 2026, yn cael ei chynnal yng ngogledd Sir Benfro, yn cynnig cyfle rhagorol i hyrwyddo a dathlu'r iaith a'r diwylliant Cymraeg.

Negyddol – esboniwch unrhyw effeithiau negyddol

- Mae newidiadau i'r boblogaeth yn her i gyflawni gweledigaeth *Cymraeg 2050* a sicrhau bod y Gymraeg yn ffynnu mewn cymunedau a gweithleoedd.

- Gall pwysau a chyfyngiadau cyllidebol drwy gydol y Strategaeth effeithio ar staffio / adnoddau i gyflawni'r Strategaeth. Mae hyn hefyd yn berthnasol i sefydliadau eraill.
- O ystyried ehangder y Cynllun, mae'n siŵr y bydd lefel gyffredinol yr adnoddau sydd ar gael i'r Cyngor a sefydliadau eraill yn effeithio ar gyflawni.
- Mae bylchau yn y data rydyn ni'n ei gasglu ar lefelau sgiliau Cymraeg ein staff. Mae'r rhain yn effeithio ar ddealltwriaeth o sgiliau a capasiti gweithlu.
- Efallai y bydd rhai pobl yn ystyried hyrwyddo'r iaith yn negyddol

Dim effaith

-

Beth fydd yn cael ei wneud i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol a nodwyd uchod?	

- Trefniadau llywodraethu cadarn ac adolygiad blynyddol i fesur pa mor dda yr ydym yn gwneud.
- Parhau i wella cyfleoedd i blant ac oedolion, i ddysgu a defnyddio'r Gymraeg yn ffurfiol ac yn gymdeithasol er mwyn sicrhau nad yw sgiliau Cymraeg yn cael eu colli wrth i'n pobl ifanc drosglwyddo allan o'r system addysg i'r byd gwaith a bywyd fel oedolion.
- Mae ein heconomi yn dibynnu ar dwristiaeth ac mae cyfleoedd yma i hyrwyddo diwylliant a threftadaeth y Gymraeg.
- Ceisio cyllid ar gyfer buddsoddi mewn addysg cyfrwng Cymraeg. Efallai y bydd cymorth ariannol ar gael i helpu i dalu'r ffioedd a godir ar gyrsiau Cymraeg.
- Bydd y cynllun yn cael ei addasu i ystyried unrhyw ostyngiadau mewn adnoddau drwy Grŵp Cyflawni y Strategaeth.
- Er bod heriau, mae cyfleoedd clir i hyrwyddo'r Gymraeg a sicrhau bod y Gymraeg yn parhau i fod yn iaith gymunedol ffyniannus. Gallwn ddefnyddio technoleg, gwella recriwtio'r gweithlu a data, cryfhau partneriaethau, ymgorffori polisïau sy'n hyrwyddo ac ystyried y defnydd o'r iaith, a chreu stoc dai a swyddi newydd drwy ein cynllun datblygu lleol i gefnogi teuluoedd i aros yn Sir Benfro.

Amlinellwch unrhyw ffynonellau data neu dystiolaeth penodol i ategu’r wybodaeth uchod

Adran 2 – Data a thystiolaeth

Gall ymatebwyr yr ymgynghoriad ddarparu tystiolaeth ar effeithiau tebygol ac awgrymiadau o sut y gellid lliniaru'r rhain.

Adran 7 – Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 – Dyletswydd Adran 6 O dan adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016, rhaid i'r cyngor geisio cynnal a gwella bioamrywiaeth a, thrwy wneud hynny, rhaid inni hefyd geisio hyrwyddo gwytnwch ecosystemau.				
A ydyw'r cynnig yn effeithio ar fioamrywiaeth a gwytnwch ecosystemau?	**Ydyw**		**Nac ydyw**	**X**
Os ydyw, beth yw effaith ddisgwyliedig y cynnig ar fioamrywiaeth? Rhowch esboniad				
Beth fydd yn cael ei wneud i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol a nodwyd uchod?				
Er na ystyrir bod unrhyw effaith ar fioamrywiaeth o ganlyniad i'r strategaeth, bydd unrhyw estyniadau ysgolion cyfrwng Cymraeg/ysgolion cyfrwng Cymraeg newydd ac ati yn y dyfodol yn cael eu hystyried fel rhan o'r prosiect unigol.				
Amlinellwch unrhyw ffynonellau data neu dystiolaeth penodol i ategu'r wybodaeth uchod				
Gall ymatebwyr yr ymgynghoriad ddarparu tystiolaeth ar effeithiau tebygol ac awgrymiadau o sut y gellid lliniaru'r rhain.				

Adran 8 – Datgarboneiddio a newid hinsawdd – Cyngor Sir Penfro sy'n garbon sero net erbyn 2030 Ym mis Mai 2019, pleidleisiodd y cyngor i ddatgan argyfwng hinsawdd ac, ym mis Gorffennaf yn yr un flwyddyn, pleidleisiodd i ddatblygu cynllun gweithredu i lywio Cyngor Sir Penfro tuag at ddod yn awdurdod lleol carbon sero net erbyn 2030. Mae rhagor o wybodaeth am y cynllun gweithredu ar gael ar wefan y cyngor. Pa effeithiau fydd gan y cynnig ar ymrwymiad y cyngor i ddod yn awdurdod lleol carbon sero net erbyn 2030?		
Cadarnhaol – disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol	**Negyddol – esboniwch unrhyw effeithiau negyddol**	**Dim effaith – rhowch esboniad**
		Ni ddisgwylir unrhyw effaith.

Beth fydd yn cael ei wneud i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol a nodwyd uchod?
-
Amlinellwch unrhyw ffynonellau data neu dystiolaeth penodol i ategu'r wybodaeth uchod
Gall ymatebwyr yr ymgynghoriad ddarparu tystiolaeth ar effeithiau tebygol ac awgrymiadau o sut y gellid lliniaru'r rhain.

Adran 9 – Dyletswydd Cyfamod y Lluoedd Arfog

Mae gan y cyngor rwymedigaeth gyfreithiol o dan y ddyletswydd uchod i ystyried effaith penderfyniadau sy'n effeithio ar aelodau sy'n gwasanaethu yn y lluoedd arfog neu sy'n gyn-aelodau o'r lluoedd arfog, wrth gyflawni swyddogaethau sy'n ymwneud ag iechyd, tai ac addysg. Ym mis Medi 2024, dyfarnwyd Gwobr Aur Cynllun Cydnabod Cyflogwyr y Weinyddiaeth Amddiffyn i Gyngor Sir Penfro, gan dynnu sylw at ymrwymiad yr awdurdod i gefnogi'r rhai sy'n cadw ein cenedl yn ddiogel, yn ogystal â'u teuluoedd a chyn-filwyr. Mae canllawiau statudol ar gael ar wefan Gov.uk. Disgrifiwch effeithiau'r cynnig ar gymuned y lluoedd arfog mewn perthynas â'r canlynol:

Swyddogaethau perthnasol	Cadarnhaol	Negyddol	Dim effaith – rhowch esboniad
Iechyd • Darparu gwasanaethau • Cynllunio a chyllido • Cydweithrediad rhwng cyrff a gweithwyr proffesiynol **Tai** • Polisi dyrannu ar gyfer tai cymdeithasol • Digartrefedd • Grantiau cyfleusterau i bobl anabl **Addysg** • Derbyniadau • Cyrhaeddiad addysgol a'r cwricwlwm • Llesiant plant	Bydd y strategaeth yn helpu i gynyddu ymwybyddiaeth a'r defnydd o'r Gymraeg Mae'n annhebygol y bydd y Strategaeth yn effeithio'n wahanol ar aelodau o gymuned y lluoedd arfog o'i gymharu â'r boblogaeth gyffredinol. Mae'r cwestiwn demograffig ynghylch a yw ymatebydd yn aelod o gymuned y lluoedd arfog wedi'i gynnwys yn y ffurflen ymateb.		

• Trafnidiaeth • Presenoldeb • Cymorth anghenion ychwanegol			

Beth fydd yn cael ei wneud i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol a nodwyd uchod?
Gall ymatebwyr yr ymgynghoriad ddarparu tystiolaeth ar effeithiau tebygol ac awgrymiadau o sut y gellid lliniaru'r rhain.
Amlinellwch unrhyw ffynonellau data neu dystiolaeth penodol i ategu'r wybodaeth uchod
Bydd yr ymgynghoriad yn helpu i nodi effeithiau negyddol a nodwyd gan gyn-aelodau o'r lluoedd arfog.

Cymeradwyaeth cyfarwyddwr / pennaeth gwasanaeth			
Enw:	Steven Richards-Downes		
Teitl y swydd:	Cyfarwyddwr Addysg		
Llofnod:	Steven Richards-Downes	**Dyddiad:**	10.02.2026